SATYRÆ MEDICÆ,

CONTINVATIO XVI.

DE

RHACHITIDE ANGLORVM

QVAM

DISPVTATIONE ORDINARIA

DEO JUVANTE

IN CELEBERRIMA ELECTORALI HEIDELBERGENSI

PRAESIDE

DN. GEORGIO FRANCO,

MED. AC PHIL. D. PROF. P. S.R.I. NAT. CVRIOS.

VT ET PATAVINAE RECVPERATORVM COLLEGA

PRAECEPTORE, PATRONO AC HOSPITE SVO OMNI OBSERVANTIAE CVLTV AETERNVM PROSEQVENDO.

Jatrophilis exhibet

Ad Diem 22. *Decembr.* cIↄ Iↄc LXXX.

hora I. pomerid.

JOHAN. CONRADVS Rapp/

Oringa-Höenl.

HEIDELBERGÆ,

Literis SAMVELIS AMMONII, *VNIV.* Typog.

VIRO

NOBILISSIMO EXCELLENTISSIMO, EXPERIENTISSIMO

DN. JOH. SAMUELI Engelhard/

MED. LICENT. ILLUSTRISS. ET CELSISS. DNN. COMIT. AB HOENLOE &c. &c.

CONSILIARIO ARCHIATRO, AC PHYSICO ORINGENSI ORDINARIO CELEBERRIMO

DN. PATRONO, PRÆCEPTORI AC FAUTORI

plurimum venerando

Hoc ſpecimen Academicum in ſui ſtudiorumque ſuorum commendationem inſcribere debuit

JOH. CONRADUS Rapp.

B. C. D.

§. I.

ORBORUM INFINITA EST MULTITUDO! ita veriſſime jam olim exclamavit PLINIUS *VII. 51* & ὁμόψηφον invenit SENECAM *Epiſt. XCV. p. m. 786.* Idem, Sed ſale ſuo ſatyrico bene perfrictum confirmat JUVENALIS *ſat. X. v. 218. ſeqq.*

——— Circumſilit agmine facto
Morborum omne genus quorum ſi nomina quæras,
Promtius expediam quot amaverit Hippia mœchos,
Quot Themiſon ægros auctumno occiderit uno,
Quot Baſilus ſocios, quod circumſcribſerit Hirrus
Pupillos, &c.

paucis: INNUMERABILES!

§. 2. Ut taceam optimum meum Magiſtrum SENECAM *l. a.* ſolarū Febrium *innumerabilia genera ſtatuere:* & oculorum (vah partes parvas at nobiles!) CXII diſtinctos morbos tradat GALENUS *in Introd:* cui *Medicus* titulus eſt. Tumorum vero Idem *PERGAMENUS l. pecul.* LXI. differentias fecit; quibus *Joh. Phil. INGRASSIAS tr.* 1. *de Tumor. cap.* 1. *comm.* 2. *p. m.* 77. adhuc CLXV ſuperaddit, & in univerſum CCXXVI. ſtatuit; quos non immerito limitat CL. SENNERTUS *Prax. l.* V. *p.* 1. *c.* 1. *p. m.* 7. *a.*

§. 3. Nec iſti hactenus cogniti ſufficiunt; *ſenſit & facies hominum novos, omnique ævo priore incognitos, non Italiæ modo, verum etiam univerſæ prope Europæ morbos;* ut *PLINIUS XXVI.* 1. mihi ſua Ejusmodi morborum novorum optimus olim Promotor meus ſenex fere Centenarius *Melchior SEBIZIUS* νῦν ἐν ἁγίοις *diss. pecul.* 1662. quatuor fecit claſſes. in 1. qui nunquam neque ap. nos, neque ap. alios fuerunt obſervati: in 2. qui certis regionibus novi, aliis vero ſatis noti: in 3. qui ubique rari, interdum tn. deprehenduntur: in 4.

 qui

qui speciè quidem cum morbis notis conveniunt, accidentibus autem & symptomatibus quibusdam ab illis differunt.

§. 4. Ad primam classem propriè & κατ' ἐξοχὴν dictorum novorum morborum meritissimo suo refertur RHACHITIS Anglorum qui primum innotuit in occidentalibus Angliæ tractibus, in Comitatu scil: *Dorset* & *Somerset* circa A. C. cIↄ. Iↄc. xx. circiter. Ab eo tempore paullatim ejus notitia ad alia quoque loca derivata est, Londinum puta, Cantabrigiam, Oxoniam; immo omnes pæne Australes & occidentales Angliæ partes: In Septentrionalibus a. multo rarius hic morbus occurrit & vixdum vulgo communiter innotuit; ceu hæc refert *Franc GLISSONIUS*; qui primus cum *Georgio BATE* & *Ahasvero REGEMORTERO* Med. Doct. de hoc affectu *tractatum pecul.* edidit Londini ap. Sadlerum in 8. A. C. cIↄ. Iↄc L. in quo *cap.* 1. *p. m* 3. ait triginta circiter retro ab hinc annis innotuisse.

§. 5 Definitur CL. *Christoph. Andr.* Schongast *disp Inaug.* Lipsiæ 1668. *cap.* 1. §. 3. quod sit intemperies frigida a latice in spinalem medullam partesque alias derivato, cum spirituum animalium torpore, orta. Quæ maximam partem petuntur ex *GLISSON*: *c.* 4. *seqq.*

§. 6. Intemperies frigida & humida merito habetur; siquidem ea est pars essentiæ hujus morbi. Hinc & Anglis quadantenus vernaculus dicitur, quia illa insula nonnihil humiditatis a vicinia maris, tum frigiditatem a distantia ab æquatore mutuat: deinde innumeris prope fontibus abundat; denique multis pluviis iisque frequentioribus, quàm plæraque aliæ regiones irrigatur, teste *GLISSON*, *cap. XIX.* *p. m.* 244.

§ 7. Accedit quod admodum prolifera sit hincque æque languidi debiliores & valetudinarii gignunt ac robusti & sani: præterea quoque feminæ infirmæ, cachecticæ, Cacochymicæ, immo & in tabem pronæ itidem & concipiunt, & legitime gerunt ac pariunt; uti fusius symptriota *GLISSON* *c.* 19. *p. m.* 246. *seqq.* explicat.

§. 8. Addit denique *l. a p. m.* 241 *GLISSONIUS* hoc malum multum fuisse promotum a diuturna ac secura pace regionis; per quam ditiores familiæ, quas primas hic morbus infestavit, & adhuc præ aliis infestat; otio se ac delicatiori molliorique vitæ generi addixerunt atque inde In constitutionem humidiorem, laxiorem, mollio-

rem

rem, effeminatam, & ab excrementitiis humoribus minus perpurgatam inciderunt, adeo que liberos huic morbo facile obnoxios procrearunt.

§. 9. Nec adeo pertinacis sum opinionis, ut solis quibusdam Angliæ partibus illum frequentem credam, quin & in aliis Angliæ partibus immo in Scotia & nonnullis aliis regionibus deprehendi non negat *GLISSON. p. m. 248. seq.* ut ut a multis non statim in principio agnoscatur. Immo memini me olim videre in Amplissimi cujusdam Viri filio præmature magnæ Parentum spei subtracto; itidem in Aurifabri cujusdam tribus liberis; quorum unus non ita pridem fatis concessit.

§. 10. An vero veteribus cognitus fuerit hic morbus equidem nolim confidentius asserere. Poterunt esse; qui affirmationis prætextum ex aliquot locis Hippocraticis allegare possunt, qualia leguntur *lib: de Glandulis f. m. 55.* (edit: Foësii. Francof. 1595.) & *lib. 2.* *προῤῥητικῶν f. m.* 82. & ad hunc locum *Foësius in nott. f. m. 83.* it: *lib: de locis in homine f. m 83. in principio.* Verum hac in re magis possunt videri pii in Præceptorem ac veraces: magis subtiles atque accurati.

§. 11. Πρῶτον τὸ ὑποκείμενον hujus mali non est Cor aut Cerebrum (GLISSON: *cap. VI. p. m.* 48.) nec Hepar (ID. *Ib. p seqq*) nec Pulmo (ID. *Ib. p. m. 56. seq*) nec ossa (ID. *Ib. p 59*) sed calvariam egressa medulla Spinalis teste EOD. *Ib. p. m. 58.* Quamvis improprie medulla audiat teste AVCTORE *l. de Carnibus f. m.* 30. (quem Exc. *Sebast:* SCHEFFERVS dulcissimus Amicus, Medicus Francofurtensium celeberrimus *in introd: in Artem med. Conring. cap 3.* §. *9. p. m. 52.* atque CÆSALPIN: *in specul. art. med. Hipp. l. 1, c. 1. p, m.* 2. adscribunt DEMOCRITO: Hippocrati vero PICCOLHOM. *l. 2. prælect. anat. V. f. m. 57. & Th.* BARTHOLIN *tr. de pulmonib f. 1. p m.* 2. non tamen legitimum ejus esse colligo ex *Joh. Gallego de la SERNA tr: de principiis generationis l. 3. c. 35. f. 201. b.* Conf ACAD: GERM. CVRIOS. *Ann.* III. *p. m. 567. in fine.*

§. 12. Ab eadem spinali medulla videtur nomen ad imitationum Græcorũ adipisci: quam enim Angli the Rickets nulla manifesta ratione (teste GLISSON. *c. 1. p. m. 3. seqq.*) nominaverunt; hunc studiose Medici Angli ad Græciam reduxerunt: iis enim audit νόσος ῥαχῖτις vel etiam ῥαχίτης morbus spinalis, item νόσος τῆς ῥάχεως, morbus spinæ dorsi, quia hæc est inter primo affectas partes princeps: GLISSON *l. a. p. m. 5.*

 & ita

& ita alludit vernaculæ Anglicæ & Germanicæ qs. Di Rückens-Kranckheit Græcis enim ῥαχίτης μυελὸς, spinalis medulla s. spinæ dorsi medulla dicitur teste *Henr. Stephano in Thes. Græc. Ling. Tom. 1. f. m. 523.* ubi etiam docet, unde ῥάχις, εως, ἡ, spina dorsi descendat: Conf. Eundem maxime *Tom. III. f. m. 669. seq.* ac præcipue GORRÆUM *in definitt. med.* item *Varini* PHAVORINI *Camertis Lexicon*: τὸ Ρ' μετὰ τῦ Λ'. f. m. 1615. (edit. Basil.: Roberti Chimerin. 1538.) & ETYMOLOG. MAGN. lit. *P. f. m. 702. Edit. Sylburg. 1594.*

§. 13. Nec Spinalis solum medulla, sed omnes ab eadem oriundi nervi, teste GLISSON. *c. 4. p. m. 58.* Oriuntur autem (secus ac veteres fere omnes & plurimi recentiorum crediderunt; exclusa etiam ARISTOTELIS sententia e corde oriri utut mordicus quoque a C. HOFFMANNO *defensa*,) una omnes nervi tam intra quam extra cranium; unice a medulla oblongata & spinali, nullique à Cerebro; quemadmodum præter CL. Virorum auctoritatem WILLISII *Anatom. Cerebr. c. 13. cap. 19.* & passim *de anima brutorum*, *BLASII tr. pecul. de. spinali med. TULPII l. 1. obss. c. 3. p. m. 7.* prioremque sententiam deponens novam hanc quoque accepit & sustinuit CL. *Th.* BARTHOLIN. *A. R. lib. 3. c. 3. p. m. 468. Edit. noviss. Lugd. 1677.* & c. *4. p. m. 483. & fuse libell. 3. c. 1. p. m. 659.* Immo ipsissima ocularis demonstratio; veluti elabso mense in sollemni Anatome αὐτόχειρ ad oculum una omnibus Dnn. Spectatoribus demonstravi apertissime; ubi viderunt nec opticos etiam; nec oculorum motorios, nec acusticos; nec alios ullos e cerebro sed unice e medulla dicta expansa prodire.

§. 14. Δευτέρως vero mali hujus subjectum, præter eas a *GLISSONIO cap. IV.* recensitas, esse possunt aliæ multæ partes. Hinc in ejusmodi ægris Caput justo majus, faciesque habitior respectu reliquarum partium GLISSON *c. 2. p. m. 10.* membra externa musculique totius Corporis graciles & emaciati; qs. atrophia vel tabe absumti cernuntur, quod in omnibus ita mortuis observatum *Id. Ib. p. m. 10. seq.* Cutis universa, tum vera, tum membrana carnosa & adiposa, flaccida & quasi pendula, laxæque instar chirothecæ apparet, ita ut multo plus carnium eas continere posse putes *Ib. p. m. 11* ubi longe plura. it. pulmones cum pleura in omnibus quos aperuere, fuere adnati plus minus, GLISSON. *c. 2. p. m. 13.* ubi addit; *Arbitramur ta-*

men contingere posse hunc affectum, sine hujus modi coalescentia; licet ex ne progressu morbi plerunque ante obitum superveniat. Verum uti prius facile largi spopondimus; ita posterius credere, nunquam adducimur. Plura in ap. laud. GLISSONIVM.

§. 15. Via vero, qua humores inutiles ad spinalem medullam possit meare; videtur quadantenus adumbrare Divinus COVS *l.* περὶ γονῆς *statim in principio f. m. 11.* exemplo ducto a seminis generatione. Verba ejus sunt hæc: Οὕτω δὲ κ᾽ ἂν τῷ ἀνθρώπῳ, ἀποκρίνεται ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ ἀφρέοντος, τὸ ἰσχυρότατον καὶ τὸ πιότατον. καὶ ἔρχεται εἰς τὸν νωτιαῖον μυελόν. Τείνουσι γὰρ ἐς τοῦτον ἐκ παντὸς τοῦ σώματος καὶ διαχέει ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τὴν ὀσφὴν, καὶ ἐς πᾶν τὸ σῶμα, καὶ ἐς τὸν μυελὸν καὶ ἐξ αὐτοῦ τείνουσιν ὁδοὶ, ὥς τε καὶ ἐπιέναι τοῦ ὑγροῦ ἐς αὐτὸν καὶ ἀποχωρέειν *h. e. vertente FOESIO. Sic vero etiam in homine. quod validissimum est & pinguissimum, a spumescente humore secernitur, & ad spinalem medullam progreditur. In hanc enim ex toto corpore viæ quædam feruntur, & ex cerebro in lumbos, universum Corpus & spinalem medullam diffunditur, ex eaque viæ quadam procedunt, ita ut ad eam humidum deferri, & ex ea secedere queat de.* Curatius vero has vias explicuere GLISSONIVS atque SCHOEN-GAST *c. 3.*

§. 16. Caussam proximam in laticem vel lympham abundantem & peccantem forte non immerito rejicit CL. Schöngast *disp. Inaug. præside* DD. Sulzbergero *cap. 2.* In succum vero nervorum nutritium GLISSON. *d. Rachitid. c. 6.* & *in Anat. Hepat. c. 45. p. m.* 387. (edit. Amstelod. 1665.) quem locum quoque allegavit CHARLETON. *œcon. animal. Exerc. x.* §. 11. *p. m. 19.* Verum hunc tq. Commentum multi recentiorum, nec sine caussa rejiciunt; uti DEVSING. *Exerc. pecul.* & in specie quoad hanc rem Schöngast *disp. inaug. cap. 3.*

§. 17. Reliquæ caussæ & propinquiores & remotiores fere coincidunt cum aliis morbis, qui ad Intemperiem tum frigidam, tum humidam referuntur; ideoque supersedebimus iis recensendis; cum in genere ap. plerosque Institutionistas reperiamus; in specie vero pro Rhachitide ap. GLISSON *de Rhachit. c. 15.* & *seqq.* Schöngast *cap. 4. seqq.*

§. 18. Varia hujus mali habentur producta, potissimum a depravata nutritione dependentia, veluti sunt: (1.) Extremitatum in artubus excrescentiæ & contorsiones earum atque spinæ dorsi, (2) Tabes corporis, immo denique marasmus (3.) Mollities & laxitas par-

tium (4.) Impotentia, aut saltim difficultas ambulandi (5.) Angustia pectoris cum dyspnœa (6.) Tussis & alia plura, quibus recensendis insudarunt CL. GLISSONIVS *tr. sæpe alleg.* passim præcipue *capp. 6. 7. seqq. it. c. 21.* atque Schöngast. *disp. inaug. c. 4. & 6.* Sic glandulæ concatenatæ (quæ quasi catena globulorum ab auriculis per colli longitudinem ad claviculas descendunt) majores cernuntur in pueris hoc malo afflictis, teste WHARTONO *Adenogr. c. 39. p. m. 251.*

§. 19. Quod ad πρόγνωσιν, specie sua letalis non est; quin sæpe adeo benignus, ut pueri aliqui solo ætatis beneficio, calore vitali quomodocumque aucto, absque medicamentis convaluerint; teste *GLISSON. c. 23. p. m. 295.* Interdum tn: adeo contumax est; ut non nisi morti cedere velit. *Id. Ib.* Quibus ante aut statim a partu accidit; aut nunquam aut difficulter curantur *Id. Ib. p. m. 296.* Grandiores junioribus, incedentes pedibus, non incedentibus facilius curantur. *Id. Ib.* Quo graviora eum stipant symptomata, eo est gravior: Quo debilior est spina dorsi, eo gravior & periculosior est morbus; siquidem qui nec erecti sedere; nec caput fere sustinere valent; de vita periclitantur; *Id. Ib. c. 23. p. m. 298.* ubi longe plura addit quæ vide sis.

§. 20. De Curatione quædam essent annectenda. Verum cum affectus hic non adeo notus aut frequens sit nostris in terris; ideo tuto, si occurrat, remittimus lectores ad eos, quos in hac materia laudavimus Auctores veluti classicos. Obiter saltim hoc dicimus (α) Intemperies frigida & humida per contraria tollenda, aut saltim mitiganda (β) spirituum inopia restauranda (γ) Torpidi illi excitandi & roborandi (δ) Nutritio juvanda. &c. vide GLISSON *c. 25. seq.*

Ἐπίμετρον.

COMETA, qui hactenus ab aliquot septimanis in Anglia, Belgio, Argentorati Norimbergæ, Viennæ, Lipsiæ, Francofurti &c: heic quoque visitur, jam post solis occasum statim, cum cauda ferme dimidium cæli nostratis perlustrante, sed pallida admodum; a Virgine per Libram &c. progressus est multis horrorem futuri mali incutit. Pietati equidem nullius præjudicabimus; interim Stellã esse quandam (cum SENECA VII. Q. N. Ammian: Marcell. l. 25. & 30. SERVIO ad Virg: Aen: X. Is: VOSSIO de Lucis nat. & propr: c. 32. p. m. 79.) erraticam (ita PHELIPPOSIUS Medicus ex Flandria, Conf. CARTES: & BECHMAN. Phys: l. 2. c. 7.) cursum tamen sui generis certum servantem (vid: PETITUS Munitionum Præfectus in diss. de Comet: nat: HEVEL: in prodr. Comet. AUZOUTUS &c.) a primordio mundi conditam quod alii jam olim crediderunt, teste PLIN: H. N. II. 25. (contra BECHMANN: l. a. neque quidquam sive boni sive mali (utrumque tn: credidit MAZZOTTA l. 1. de meteoris igneis c. 3. p. m. 16.) hominibus præsagire (Conf. HEVEL. PETIT: ll. aa. GASSEND. Erasmum BARTHOLIN: Car: Pisonem &c.) sed omnia illa; quæ sæpenumero eveniunt, & ab hominum ac temporum perenni malitia; & Ethnicorum credulitate &c. peti posse forte, sine piaculo credimus.